

ПІВДЕННА КОРЕЯ #1

Дослідження практик відновлення країн після руйнації

3 роки війни

Війна між Північною та Південною Кореєю 1950-1953 роки

80% руйнації

80% зруйнованої промислової та транспортної інфраструктури Південної Кореї

20 років шляху

Після завершення війни до початку економічного зростання минуло близько 20 років

Сучасна Південна Корея

Індекс людського розвитку у 2019 році становив 0,916, країна посідала 23 місце у світі за цим показником. Державний борг становить 42,6% від ВВП країни [1]. Нині Південна Корея - президентська республіка. Попри те, що сьогодні країна є одним із "азійських тигрів" та посідає 10 місце за показником частки ВВП у світовій економіці, [2] впродовж корейської війни та більше десятиліття після неї, корейська економіка залишалась слабкою.

Післявоєнна Південна Корея

По завершенні Другої світової війни, Корею, яка до цього часу знаходилась під контролем Японії, розділили на дві частини - Північну (Корейська народно-демократична республіка) та Південну (Республіка Корея). Перша відійшла до сфери впливу СРСР, друга - США. Керівництво обох частин Кореї наголошувало на намірі об'єднати країну. Утім, 25 червня 1950 року Північна Корея напала на Південну, формально посилаючись на попередні напади з боку південних корейців.

Трирічна війна зруйнувала близько 80% промислової та транспортної інфраструктури Південної Кореї, яка й без того була бідною аграрною частиною острова [3]. Південна Корея не має покладів корисних копалин або запасів природних ресурсів для торгівлі.

Основними факторами, які сприяли розвитку країни до її сьогоdnішнього рівня, стали:

- ➔ політична модернізація (утім дуже поступова, враховуючи довготривалі авторитарні режими, які змінювали один одного)
- ➔ систематичний курс на економічне зростання (доволі специфічний, оскільки включав елементи планової економіки, легалізацію олігархічно-кланових елементів, але водночас напрямок індустріалізації та інвестиції закордонних партнерів)
- ➔ глибинний підхід до індустріалізації (цільова політика у сфері технологій та наукових розробок, а також розвиток інтелектуального капіталу).

Усі ці фактори заклали фундамент поступового економічного зростання та розвитку, який проходив десятиліттями. Щодо відновлення зруйнованої війною країни, то основний поштовх тут належить США, які фінансово підтримували післявоєнну Пд. Корею. Після війни Сполучені Штати надали Кореї близько 1,5 млрд. дол США субсидій та “кредитів розвитку” [4]. Більша частина цих грошей була видатками споживання, але дещо вклали і у виробничу інфраструктуру та освіту, водночас країна потребувала побудови нової економіки та державних інститутів. У першу чергу в ці роки отримані ресурси вкладались у мережу шкіл, дороги та зв'язок [5].

Економічне зростання Південної Кореї

Протягом 1954-1960 років фінансова підтримка з боку США становила близько 10% ВВП Південної Кореї [6]. Наприкінці 60-х років до фінансової підтримки долучилась також Японія, яка виплачувала компенсації за свою окупацію та одночасно інвестувала у корейську економіку.

У 60-70 роках збереглась тенденція до грантової підтримки, в першу чергу США, частково гроші залучались шляхом кредитування, розмір іноземних інвестицій не перевищував 2%. Останні зросли лише внаслідок індустріалізації країни у 80-х роках [7], у той же час розпочалась поступова лібералізація економіки.

Інструменти Південної Кореї на шляху до економічного зростання:

- 1 Одрозу у післявоєнний час впроваджувалась політика імпортозаміщення (тарифи на імпорт досягали 77%). Мета - зробити країною повністю самодостатньою. Цей шлях очікувань не виправдав.
- 2 Підтримка великого бізнесу - “чеболі”¹, багато з яких отримали поштовх до розвитку внаслідок політики імпортозаміщення. Довгий час уряд створював умови для їх успіху: фінансова підтримка, доступ до кредитування, пільги та субсидування, ускладнення виходу на ринок інших гравців. Чеболі працювали разом з урядом, розвиваючи взамін на преференції обрані галузі економіки. Явище чеболей є спірним питанням, оскільки, з одного боку, багато з них стали всесвітньо відомими торгівельними гігантами (LG, Samsung, Hyundai), які зробили внесок в економіку, з іншого - це великі монопольні об'єднання, існування яких сприяло збереженню в суспільстві корупції та “блату” й суттєво обмежували можливості малого й середнього бізнесу.
- 3 Орієнтація на експорт та п'ятирічки. Уряд країни контролював економіку, регулював експорт та встановлював квоти на нього, визначав пріоритетні галузі економіки та їх підтримував. Фактично, курс економічних реформ залишався незмінним протягом 1961- 1979 через диктаторський режим, який панував у цей час [8].

1. Чеболь - група формально самостійних фірм, які є власністю певних сімей під їхнім єдиним адміністративним і фінансовим контролем.

Корейські п'ятирічки

1962 – 1966

створення власної промислової структури

1967 – 1971

імпортозаміщення у галузях сталеваріння, машинобудування та хімічної промисловості

1972 – 1976

розвиток важкої та хімічної промисловості, побудова експортоорієнтованої структури. Особлива увага приділялась галузям металургії, машинобудування, побутовій електроніці, кораблебудуванню та нафтохімії

1977 – 1981

підвищення конкурентоздатності корейських товарів на міжнародних ринках. Розвиток високоточних галузей: машинобудування, електроніка, кораблебудування, особлива увага приділялась підтримці великих підприємств у галузях важкої, хімічної промисловості

1982 – 1986

зміщення акценту із важкої промисловості на високотехнологічні розробки (машинобудування, електроніка)

1987 – 1991

продовження попередньої п'ятирічки та лібералізація імпорту

1992 – 1996

розвиток високотехнологічних галузей: мікроелектроніка, тонка хімія, нові матеріали, біоінженерія, оптика та аерокосмічна промисловість [9]

- 4 Надзвичайно велика увага до освіти. Практично єдиним природним ресурсом, яким володіє Пд. Корея, є її населення, культура та світогляд якого дозволили швидко мобілізувати корейців. Одразу у післявоєнні роки розпочалась розбудова системи освіти, що вже у найближчій перспективі забезпечило Корею якісними кваліфікованими фахівцями, у т.ч. здатними до просування технологічного прогресу.
- 5 Наукові розробки та інновації. Уряд Пд. Кореї зробив велику ставку на розвиток технологій. У 70-х роках в уряді створили спеціальний консультативний центр з питань залучення іноземних технологій, який аналізував попередньо всі технології, які Корея планувала залучати [10]. Пізніше корейські підприємства зобов'язали до обов'язкового обміну імпортованими технологіями між собою. У 90-х створили систему підтримки технологічного виробництва, почався розвиток наукових центрів, технопарків, інкубаторів, підтримка стартапів [11]. Донині держава стимулює розвиток науки та технологій впроваджуючи програми інноваційного розвитку ("На межі XXI ст", "Інтелектуальна Корея", "Гіга Корея", "Всюдисуща Корея" тощо) [12]. Сьогодні Пд. Корея витрачає на науково-дослідні розробки майже 5% свого ВВП.

Корисне для України

Багато дослідників вбачають ряд спільностей між Пд. Кореєю та Україною відзначають, що Україна могла би скористатись досвідом "корейського економічного дива" у своєму розвитку. Утім, післявоєнна Корея відбудовувалась доволі повільно (з позиції тривалості людського життя), і більшою мірою завдяки фінансовій підтримці США, а пізніше і Японії. У перспективі для України може стати у нагоді корейський досвід впровадження креативної економіки та технологічний прогрес, тож актуальним було б дослідження урядових програм із розвитку інновацій. Не останнє місце займає також і підвищена увага Кореї до розвитку системи освіти та формування якісного кадрового потенціалу всередині країни. Тому, прицільно слід також дослідити програми розвитку освітньої сфери.

Institute
of Analysis
and Advocacy

Інститут
аналітики
та адвокації

Цей матеріал підготовлений в рамках комплексної роботи “Дослідження практик відновлення країн після руйнації”.

Повний текст дослідження й методологія будуть доступні у розгорнутому матеріалі команди АЦ “Інститут аналітики та адвокації” згодом.

Детальніше про нас: iaa.org.ua

Якщо Ви маєте пропозиції або доповнення, які на Вашу думку, нам слід врахувати для покращення цього дослідження, напишіть нам на адресу: mail@iaa.org.ua або у соціальні мережі: facebook.com/iaa.org.ua.

Автор: Олена Дмитренко
Дизайн: Катерина Кисла, Олена Овсяник

**Віriamo у нашу перемогу!
Все буде Україна!**

Цю публікацію було підготовлено за фінансової підтримки Європейського Союзу.
Її вміст є виключною відповідальністю ГО «Інститут аналітики та адвокації»
і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу